

Wiadomości kraiove.

Obwieszczenie

C. K. Rządu krajowego.

Najjaśniejszy Pan najwyższą uchwałę z d. 2. Stycznia 1824 i stósownie do przepisów najwyższego uniwersału z dnia 8. Grudnia 1820 raczył nadać przywileia następującym osobom:

I. Józefowi Stöger, mechanikowi w Wiedniu, przy moście Franciszka Nro. 45. mieszkającemu na lat pięć, na wynalazek maszyny do rysowania na perspektywę czyli optycznego, *Kubigrafem* nazwaney, aby a) rysunki optyczne mierzyć i przenosić je na plany iometryczne, które wielkość każdego przedmiotu dokładnie wykażą; b) z iednego stanowiska, zdejmować na perspektywę geometryczne plany położenia miejsca w obwodzie kilku mil kwadratowych, przezco trzydzieści razy więcéy oszczędza się czasu, pracy i kosztów; c) w perspektywie niwelować i góry mierzyć; d) linią perspektywę zrównać ze stósunkami iometrycznymi; e) zdejmować widoki, *Panorama* zwane, które na perspektywę mierzone być mogą.

II. Józefowi Stopfel, stangretowi Hrabiego Juliuszu Veterani, w Wiedniu w Landhaus Nro. 30. mieszkającemu, na lat pięć a na wynalazek smarowidła do wozów i machin, w porównaniu z tłustością dotąd dla zmniejszenia tarcia używaną, daleko tańszego, nie cuchnącego i bardzo łatwo rozwozić się dającego; smarowidło to na wolném powietrzu nie tężeie, ani do ciała nie lepnie, równie, tak na gorącu nie ścięka i półowa ilości zwykłego smarowidła dostateczna jest do usunięczenia tarcia w ciałach poruszających się maszynach, a to bez różnicy materyału i kształtu ciał takich.

III. Janowi Gotthelf (pomóż Boże) Wiedemanowi, uprawnionemu handlarzowi Inem i konopiami w Wiedniu w Mariabilf Nro. 6. mieszkającemu na lat 5, a na wynalazek mechaniczny urządzaący konopie, pomocą której konopie czystsze i przedniejsze się stają i ta użyteczność do tego stopnia doskonałości dochodzi, że z konopi takowe nayprzedniejsze płótno i nioi mieć można.

IV. Hermanowi Neuhaus, C. K. uprzywilejowanemu mechanikowi i fabrykantowi matematycznych narzędzi w Wiedniu w Józefstad przy ulicy Cesarzskiej Nro. 38. mieszkającemu, na lat pięć i na wynalazek urządzenia prostey laski w ten sposób, aby za narzędzie miernicze użytą być mogła.

V. Józefowi Türgantner, mieszczaninowi i fabrykantowi materyj jedwabnych, w Wiedniu w Margarethen Nro. 63. mieszkającemu, na lat trzy a na poprawę materyj, *Damaslanie* nazwaney i pod d. 27. Kwietnia r. z. uprzywilejowaney, która także z jedwabiu i wełny kaszemirowey robiona być może i następujące ma własności: a) służy na szale, chustki i szkiełki; b) na obu stronach iednakowem jest z wełny kaszemirowey, na której różne wzory wyrabiane być mogą; c) w przysiadaniu téj materyj nie mnie się; d) przy trwałości farb na wełnie kaszemirowey i przez Fongantnera urządzonej trwałości farb na jedwabiu, towary z téj materyj robione nalezycie oczyścić i nicować się dać.

VI. Sidonowi Notze, uprawnionemu towarzyszowi w Wiedniu koło gościńca *Landstrasse* i przy ulicy Węgierskiej Nro. 393 mieszkającemu, na lat trzy a na wynalazek nowey fajki podróżney, mającey co do istoty tę własność, że fajka ma głęboki odlów, który łatwo otwierać i czyścić można, a przez to, czego żadna fajka dotąd w sobie nie miała tak zwane mefityczne cuchnienie fajki czuć się nie daie, wręście do téj fajki, urządzonej jest osobliwy cybuch, przez który dym przechodzi do ust inż wychłodzony, zaleta którą dotąd tylko długie cybuchy Turckie nie miały, wręście fajka taka w porównaniu piękney powierzchowności i wygody jest bardzo umiarkowaney ceny, nie cuchnie i nie rozgrzewa się i dym jest zdrowy i przyjemny.

VII. Ignacemu Kawalerowi Schönfeld, Agentowi nadwornemu i Maciejowi Reinscher, Dyktorowi machin C. K. uprzywil. Towarzystwa Phorus, w Wiedniu przy ulicy *Wollzeile* Nro. 779 (fabryka Phorus przy *Landstrasse* Nro. 312.) mieszkającym, na lat pięć, a na odkrycie, aby okręty lub łaty siłami zwie-

rzęciami na machide w samym statku znajdującą się, działającą pędzić z wodą lub pod wodę, pod wodę, przyczem: a) machina w okresie lub bacie mało miejsca zajmuje, a więc reszta statku dogodnie na ładunek obrócona być może; b) siła maszyny łatwo zmocnić się daie; c) maszynę takową i na wielkich okrętach lub statkach z małym kosztem urządzić można; d) podobny bat jako statek pocztowy lub krypa przy wielkich okrętach parowych przewozowych, iako bat do ładowania i wypakowania ładunku, ku pomocy większych okrętów i iako statek kupiecki na kanałach i na morzu szczególnież zdalny, dotąd nigdy jeszcze w Monarchii Austriackiej używanym nie był.

Gazeta Pragska z d. 11. Czerwca zawiera: »Wczoraj przed południem raczył N. Pan dawać ogólne, a dziś prywatne posłuchanie. Cesarzowa Jęymosć zaszczyliła wczoraj bytnością Swoją muzeum, co i dziś raczyła przed południem ponowić; a Jego Cesarzowicowska Mość, Następca Tronu zwiedził szpital załogi, obadwa domy wychowanców pułkowych, składy wojskowe, tudzież skład zwierciadeł Hrabiego Filipa Kinckiego. W d. 9. używał Dwór przeiaszki do Cybulki, mieszkanka wieyskiego byłego Xięcia Biskupa Pasauskiego, Hrabiego Thun.

Z dnia 12. Czerwca. — »W d. 10. wieczorem towarzystwo ze Szlachty, które już w r. z. z pomyslnym skutkiem dawało przedstawienia teatralne na korzyść instytutów dobroczynności, urządziwszy teatr w zamkowej hiszpańskięj sali, miało zaszczyt w obecności N. Dworu przedstawić komedię: »Herrmann i Dorothea. Oprócz zebranęj szlachty zaproszeni byli na to widowisko, członki szczególniejszych C. K. Władz kraiovych, C. K. wojskowe i inne znakomite osoby miasta. Wczoraj przed południem oglądał N. Pan przedziałnię i szpital Braci Miłosierdzia i w obudwóch zakładach należycie o wszystkich zawiadomił się szczegółach. Jego Cesarzowicowska Mość Następca Tronu obejrzał twierdzę i składy w Wyższogrodzie, koszary Karola i skład medykamentów.

— Z Wiednia. —

W d. 1. Lipca b. r. o godzinie 10. rano i w dniach następnych przedsięwzięte będzie w klasztorze Franciszkanów w sali dotęgo wyznaczonęj trzecie losowanie pożyczki otworzonęj w roku 1821 na sumę 37 milion: 500,000 ZR. w M. K.

Losowanie nastąpi stósownie do planu już ogłoszonęgo i z zachowaniem postępowania o-

znazonęgo uwiadomieniem z d. 7. Grud: 1821 a to w przytomności dwóch C. K. Kommissarzy Rady nadwornęgo powszechnęj nadwornęj Kamery, Kawalera Füljod i Dyrektora, dęgu Stanu prowizyie przynoszającego, Rady nadwornęgo Sch'arff, tudzież członka Dyrekoyi uprzywileiowanęgo Austriackiego narodowęgo banku.

Po ończeniu, rezultat tego losowania ogłoszony będzie drukiem, a wypłaty przypadające podług planu losowania rozpoczną się od d. 1. Października 1824 w C. K. ogólnęj kasie dęgow Stanu i w domie wexlowym M. A. Rothschilda i Synów w Frankforcie nad Menem.

Wiadomości zagraniczne.

Ameryka Hiszpańska.

Gazeta Kolumbijska donosi o przybyciu Angielskiego Kommissarza, Pułkownika Hamilton i Podpułkownika Campbell w d. 1. Marca do Santa Fé de Bogota; przeznaczeni Angielscy ajenoi w interesie handlowym do la Guayra i Kartageny przybyli także do tego portu.

Hiszpania.

Gwiazda z d. Czerwca donosi z Madryta z d. 3. wspomnionęgo miesiąca: »Naczelný wódz wojska osadzającego, mając wzgląd na różne próby do niego podawane, zezwolił, aby osobom nie umieszczonym przy wojsku czas naznaczony powrotu do Francyi do d. 5. Czerwca przedłożyć. Dzień 30. Maja imienia Króla Jego Mości obohodzony był w stolicy świetnem oświeceniem i nadzwyczajnemi przedstawieniami na obudwóch teatrach. Król mianował Biskupa Zamory D. Pedra Inguanzo y Ribero Aroybiskupem Toledo na miejscu zmarłego Kardynała Bourbona. Za panowania rewolucyonistów D. Antonio Barreira i D. Louis de la Robla mianowani byli na kommissarzów do układów z Rządami powstańców Buenos - Ayreyskich. Atoli, iak tylko ci dway wierni Hiszpanie dowiedzieli się o uwolnieniu Króla, udali się do Montevideo, gdzie czekają dalszych rozkazów. Z tamtąd nadesłali do Hiszpanii urzędowne dokumenta, z których się okaznie, że prawy Monarcha nawet pod okiem władz przez powstańców zaprowadzonych może zawsze polegać na wielkięj liczbie przychylnych poddanych. Ci, wyiawili swoje zdania w adresach, opatrzonech podpisami wiary godnemi, które nawet publicznie będą ogłoszonemi, skoro nie będzie in-

niebezpieczeństwa dla tych odważnych rojalistów. Z tego okazuje się, iż dzielną pomoc może mieć wyprawa Hiszpańska skoro zatknie chorągiew na tamecznych brzegach.

Urzędowe wiadomości z Peru, nadeszłe przez Buenos Ayres, nie każą bynajmniej wątpić o spiesznej cofnięciu się Boliwara. Podczas, gdy Wicekról La zerna wchodził do Lima, Gubernator hiszpański opanował miasto Valdivia na wyspie Chiloe. Broni 7000 sztuk przestanych ną ratunek powstańców wpadło w ręce rojalistom.

Nasza nadworna Gazeta Madrycka, zawierając od dni kilku bardzo ważne artykuły względem różnych tajemnych towarzystw, które pod czas nieszczęśliwy d. 7. Marca 1820 wszyskie do obalenia tronu przykładały się. Pisano to wyraża się względem tak zwanego Towarzystwa francuzkiego w sposobie następującym: Towarzystwo to założono w Madrycie pod dozorem Hiszpańskiego wielkiego Wschodu; w tém znajdowali się francuzi różney klasy, co utraciwszy w swoim kraju sławę, i za występki soigani przez ustawy, przybyli ofiarując się hiszpańskim demagogom nasatelitów; pomiędzy temi francuzkami spiskowemi był pewien Chapuis, którego pióro wydawało wszystkie owe bezbożności, które czytaliśmy w Hiszpańskich gazetach owego okresu przeciwko dostojnej rodzinie Bourbonów. Korpus z troykolorową kochardą, tak smieszno rolę na brzegach Bidasosa grający, złożony był po większey części z tych wędznych kłobistów. Ich klubb centralny był w Bilbao pod opieką władz konstytucyjnych. Naczelnikiem były Pułkownik, przawigwszy zmyślone nazwisko Legras, listował z paryż imi liberalistami. Od nich otrzymał znaczne summy a nawet uniformy i opozządzenie, wyprawa ta wychodziła od Normandyi. Dalej był także francuzki Ajent rewolucyyny nazwiskiem R** były Oficer marynarki w Barcelonie. Hiszpańscy rewolucyonisci nie afalimu z początku. Wielki Wschód obrał go za należącego do sekty. Współczłonek rewolucyi hiszpański chłubił się głośno, że w południowej Francyi wzniecił ogień powstania przez uczynione tamże związki. *)

Wielka Brytania i Irlandya.

Posiedzenie Izby Niższej z d. 3. Czerwca ukończone zostało raptownie i w sposobie

szczególnym. Zaiąd się miano ważnym wnioskiem P. Broughama dotyczącym się Irlandyi, pierwey rozpoznano wiele mnięj ważnych przedmiotów między innemi bill względem dochodów od obligacyi miasta Londynu. Więcęj iak stu członków było obecnych, galerie były słuchaczami napełnione; w tém dowiadają się, że balon, w którym Państwo Graham na korzysć nieszczęsnego Harris (ten nieco pierwey przedsięwzięwszy taką żeglugę, spadłszy, zabił się) puscili się, i że balon niosi się prawie nad kaplicą S. Stefana, gdzie Izba Niższa miewa swoje posiedzenia, zatem wszyscy członkowie Izby Niższej tłumem wyisnęli się dla widzenia balonu. Starszy guwiny Wood korzystał z tęy chwili dla przyspieszenia trzeciego odczytania billu względem wspomnianych obligacyi, P. Sumner i inni członkowie ministeryalni opierali się temu; żądają ukończenia rozpraw. Przystępnia do głosowania. Głosów 25 wypuśćło za a 6 przeciwko. Mówca zabrawszy głos rzekł: Nie ma więcęj iak 31 współczłonków obecnych, skrytonie ważne, posiedzenie rozwiązane. Członkowie parlamentu ciekawością nabawieni, powróciwszy powoli, zastali salę — próżną. —

Dwie nowiny miały znaczny wpływ w dniu 5. Czerwca na interessa gielidy: mianowicie odrzucenie w Paryżu ustawy o prowizjach, o czém iuż w d. 5. rano dowiedziało się przez gońców handlowych, i wiadomość, że angielska korweta Rainbów zabrana została przez bryg haytycki Jean Pierre Boyer, w odległości dwudziestu mil od portu Jacquemel. Zaprowadzono ją do Port-au-Prince, i za walną zdobycz uznano. »Że się za nadto zbliżyła wyspy Hayty.« Prezydent Boyer oświadczył, iż podobnie postąpi z każdym angielskim okrętem, który się do brzegów zbliży.

Don Evaristo San Miguel, były Minister spraw zagranicznych w Hiszpanii poźnięj Naczelnik sztabu Jenerała Mina, przybył do Londynu z wielą Hiszpańskimi wojskowemi z Francyi; gdyie byli iako ieney woieni. Również ziechali tamże Jenerał Palarea naczelnik polityczny Madrytu po d. 7. Lipca 1822 i Adjutanci Jenerała Torrijos, który iuż od miesiąca z małżonką swoją bawi w Londynie.

układów z Komitetem kierującym w Paryżu był plan, iż Mina miał wpaść do Francyi, i tamecznym braciom i przyjaciolom podać rękę. Ta to była przyczyna, iż ten Jenerał często pokazywał się na naszych granicach.

Nota Gwia z dy.

*) Angielskie Gazety powtórzały krotkie, że stosownie do zcznań zbiegów Hiszpańskich, i podług

Siostra Miny, która przez Francją u-
dać się miała do Londynu zatrzymana jest
w Baionie i przywieziona do Pau, gdzie
jeszcze w d. 7. z. m. była.

Francya.

Król podpisał w Niedzielę Zielonych-Swią-
tek rano akt szlubny król. francuzkiego Posta
na Dworze Londyńskim Xięcia Polignac,
obecnego teraz w Paryżu, z Margrabianką
Choiseul; po południu wyjechał Król do
do Choisy.

Na posiedzeniu Izby Deputowanych z d.
7. Czerwca, na rozkaz Królewski cofnął Mini-
ster skarbu projekt do ustawy względem we-
wnętrznój żeglugi i Minister sprawiedliwości
projekt do ustawy względem zbrodni w ko-
ściołach popełnianych. Na tém samym posiedze-
niu skonczono rozprawy nad siedmioletnością
Izby. P. Martignac referent komisyyi opo-
ważnionej do rozpoznania tego projektu, miał
mieć na drugi dzień rzecz w tój mierze.

Dziennik rozpraw do rozporządzenia
królewskiego względem opuszczenia Ministe-
ryum przez Wice - Hrabiego Chateaubri-
anda dodaje następujące uwagi: »Po drugi raz
doświadcza P. Chateaubriand próby uroczy-
stego oddalenia. W roku 1816 oddalony był
jako Minister Stanu, ponieważ w dzieleswoim
nieśmiertelnem o Monarchii podług konstytucyi
(*la Monarchie selon la charte*) powstał na
znajome rozporządzenie z d. 5. Września któ-
re zapowiadało rozwiązanie Izby iakiej tr-
udno z roku 1813 (*chambre introuvable*). PP.
Villele i Corbiere byli wtedy tylko Depu-
towanymi, naczelnikami rojalistycznój opozy-
cyi, a że P. Chateaubriand wziął na sie-
bie ich obronę, ściągnął na siebie gniew Mi-
nistrów. W roku 1824 oddalono znowu P.
Chateaubrianda; a PP. Villele i Cor-
biere zostawszy Ministrami wystawili go na
ofiarę! Szczególna! W roku 1816 ukarano, że
mówił, w roku 1824 karzą go że nie mówił.
Wystąpiem jest tego, iż pod czas rozpraw o
wieczystych prowizjach zachowywał milczenie.
Niekażda nieśmiałość jest nieszczęściem, publiczna
opinią, iako najwyższy sędzia wskazuje nam, do
której klasy należy P. Chateaubriand; o-
każe ona nam równie dla kogo terazniejsze roz-
porządzenie będzie nieszczęśliwsze, czyli dla
zwycięzcy lub zwyciężonego.«

Szwajcaryja.

Rada Stanu Kantonu Tessin zaleciła
prześlądnąć wszystkich w krajach obcych; pod żąd-

nym względem nie mogą być w krajach cierpie-
ni ci obcy, którzy z powodu występów
politycznych odczytując swoje opuścili, z po-
dobnych przyczyn w swoim kraju zostali wska-
zani na karę, i onę przez niecierpliwość uszli;
przez istniejące ugody względem wydania zbro-
dniarzów z innymi państwami zawartymi są obie-
tymi lub zbiegi i nieposłusznymi spisowi moarstw
sprzymierzonych i przyjaznych. Późniejszy
wyrok stanowi, że osiedli cudzoziemcy powin-
ni mieć rękomię.

Królestwo Polskie.

— Z Warszawy. —

W postanowieniu Xięcia Namiestnika Kró-
wydaniem d. 25. Maja r. b. ogłoszono, iż Kom-
missyye Wojewódzkie i wszelkie inne Władze
administracyjne i sądowe, któreby nateraz po-
siadać u siebie mogły likwidacye i dowody
wspierające formowane do byłego Rządu Xię-
stwa Warszawskiego pretensyye po d. 1. Czerw-
ca 1815 r. iakie biorowi likwidacyjnemu odes-
łać miały obowiązek, powinny bez wdawania
się w szczególne rozpoznawanie legalności
tychże likwidacyi i dowodów za spisaniem i-
edyne specyfikacyi onych takowe przedstawić nie-
zwłocznie Kommissyyi Centralnej likwidacyjnój
nappóźniej do d. 1. Stycznia 1825. Termin
ten jest przekluzyjnym, po którym wszelkie
podane pretensyye nie będą przyjęte. Dla osób
pojedynczych, któreby rozumiały mieć preten-
syye do byłego Rządu Xięstwa Warszawskiego
a mianowicie, iakie z Konwencyjów z Prus-
kami i Austryją w latach 1819 i 20. zawat-
tych na ciężar Rządu Król: Polskiego przypa-
dły tenże termin jest przeznaczony.

Kommissyya Centralna Likwidacyjna Kró-
lestwa Polskiego wydała obwieszczenie dnia 9.
Czerwca, w którym ogłasza zasady swego dzia-
łania, iakoteż podaje przepis, iak mają postę-
pować wszyscy mający wszelkiego rodzaju pre-
tensyye. Kończy temi słowy: »Gdy tym spo-
sobem Rząd wszelkie przedsięwzięt środki,
usprawiedliwienie założonych do Skarbu pu-
blicznego pretensyyi, płacić mogące; ostrzeż-
nię Kommissyyi Centralna Likwidacyjna stron-
ny interesowane: iż same sobie przypiszają wi-
nę, i jeżeli potrzebnych dowodów w czasie o-
znaczonym nie złożą, lub złożone do przepi-
sów, zasadami powyższymi wskazanymi, zastoso-
wane nie będą, a następnie pretensyye ztąd wy-
pływające, za niudowodnione uznane zostają.